

TERMENI SPECIFICI LIMBAJULUI JURIDIC COMERCIAL ȘI FINANCIAR NEINCLUȘI ÎN DICȚIONARUL LIMBII ROMÂNE

Prof. univ. dr. Teodor SÂMBRIAN
Universitatea din Craiova
sambrianteodor@yahoo.com.

Abstract

The current article belongs to a wider research, where the author aims to achieve an *addendum* to the *Dictionary of Romanian Language*, by valorising a corpus integrated by juridical works (doctrine and legislation), ignored by the more linguists who finalised the Dictionary in 2010.

This article presents 80 specific words belonging to the commercial law field: *abandonatar, afretor, andosator, aporta, aportare, aportator, arădicata, arimat, arimeur, asigurand, așalandaj, augmentist, avala, avalant, avalare, avalat, avalist, avaliza, avalizat, bancabil, barter, bomerie, cambială, cambialmente, cambiar, cambiaricește, cambiarmamente, coacceptant, coavalant, comercialist, comercialitate, comercializabil, comercialmente, concordatat, concursual, cogirator, contra-cambie, contra-poliță, contrastalie, cotras, cotrăgător, curentist, factoring, francizing, franciză, francizer, franciziu, girabil, girabilitate, goodwill, hardship, indosant, indosator, intercambiu, leaseback, leasing, moratoriat, moratorist, mortgages, navlosit, navlositor, nolegiu, noligient, obligaționist, preponent, protestat, recomandatar, recomanditar, reportant, reportat, reportator, stochist, suprastalie, svincol, svincola, svincolare, traent, warantare, warantat.*

Each analysed word is structured into 15 sections, in the following order: the title word, the morphological category, the first mention of the title word, the pronunciation of the title word, the writing variants, the morphological indications, the etymology, the number of senses, the field to which the analysed word belongs, the explicative parenthesis, the phraseological units, the sense, the synonymy and one or more quotes from the sources where we have identified the title word.

Keywords: *Dictionary of the Romanian Language*, Commercial language, Financial language, juridical Linguistics, juridical terminology.

1. Preliminarii

În anul 2010, odată cu publicarea celui de-al 37-lea volum, s-a încheiat, după 103 ani, redactarea *Dicționarului limbii române*, cunoscut mai ales sub denumirea de *Dicționarul Academiei*. Finalizarea *Dicționarului-tezaur* îndreptățește pe deplin afirmația, la vremea respectivă încă prematură, că „Sub cupola Academiei Române s-a dat formă definitivă limbii și scrisului românesc” pe care o găsim în referatul-expunere de motive către consiliul de miniștri la Legea privitoare la întrebuintarea titlaturii de „Academie”, publicată în Monitorul Oficial al României din 8 iulie 1938 (Hamangiu, 1938: 1135).

În același timp însă, un dicționar-tezaur oricât de bogat ar fi în momentul „finalizării”, nu poate fi unul exhaustiv, pentru motivul firesc că, omenește, nu este posibil. Demersul nostru de a veni cu o addenda la *Dicționarul Limbii Române* din perspectivă juridică (mai exact a literaturii juridice și a legislației) se sprijină pe modificarea de „ultimă oră” a criteriului de selectare în dicționar a termenilor din limbajul tehnico-științific. Astfel, în conformitate cu criteriul avut în vedere în cazul literei D (DLR, tom I, partea a III-a, 2006: IV), s-a renunțat la condiția după care pentru a fi înregistrat un termen din limbajul tehnico-științific trebuia să apară în cel puțin două stiluri diferite ale limbii, optându-se pentru o concepție mai „liberală” de înregistrare a unor asemenea termeni în dicționar, „urmând ca ulterior uzul să decidă dacă se mențin sau nu în limbă.”

În acest articol prezentăm 80 de termeni specifici limbajului juridic ce aparțin subdomeniilor drept comercial și drept financiar care nu se regăsesc în dicționarul-tezaur. Fiecare cuvânt analizat este structurat în 16 secțiuni, după modelul *Micului Dicționar Academic*, în următoarea succesiune: cuvântul-titlu, categoria morfologică, prima atestare a cuvântului-titlu, variantă lexicală, variantă de scriere, indicații morfologice, etimologia, indicarea numărului de sens, domeniul din care face parte cuvântul analizat, paranteza explicativă, unitățile frazeologice, sensul, sinonimia, unul sau mai multe citate din izvoarele întrebuintate în care am identificat cuvântul-titlu.

2. Lista abrevierilor întrebuintate

a.	anul
a	adjectiv
af	adjectiv feminin
agm	anglicism
alin.	alineat(ul)
ap.	apud

art.	articolul
At:	atestare
av	adverb
cf	confer
c.c.	complementul indică
cmr	comercial
Cod.civ.md.	Codul civil al Republicii Moldova
Cod.civ.rom.	Codul civil român
Cod.civ.rus.	Codul civil rusesc
Cod.com.	Codul comercial român
Cod.com. ²	Codul comercial Carol al II-lea
Cond.com.	Condica de comerț
d.	despre
DLR	Dicționarul Limbii Române
E:	etimologie
eg	englezesc(ul)
et al.	et alii
fr	francez(ul)
frm	franțuzism
ger	german(ul)
gmsr	germanism rar
it	italienesc(ul)
itm	italienism
itr	italienism rar
iuz	ieșit din uz
îljv	în locuțiunea adjectivală și adverbială
înv	învechit
îs	în sintagma
îvr	învechit și rar
Jur	științe juridice
lat	latinesc(ul)
lit.	litera
Mon. Of.	Monitorul Oficial
nct	necunoscut
nr.	numărul
p.	pagina
P:	pronunțat
pct.	punctul
Pl:	plural
pp	paginile
Pzi:	prezentul indicativ

<i>s</i>	substantiv
sept.	septembrie
<i>sf</i>	substantiv feminin
Si:	sinonim
<i>sm</i>	substantiv masculin
<i>smf</i>	substantiv masculin și feminin
<i>sn</i>	substantiv neutru
<i>sni</i>	substantiv neutru invariabil
sp	spaniol(ul)
spc	specializat
S și:	scris și
V	variantă lexicală
vol.	volumul
<i>vt</i>	verb tranzitiv

3. Termeni de drept comercial și financiar neinclusi în DLR

abandonatar, ~ă *smf, a* [At: a. 1926/Pl: ~ i, ~e/E: it **abbandonatario**] (Cesionar al dreptului de abandon în materia asigurărilor maritime) care abandonează o navă în schimbul exonerării de răspunderea cauzată de daunele provocate de navă sau de către membrii echipajului. *Abandonul vasului către creditorii din partea armatorului și proprietarului sau, pentru aceștia, din partea asigurătorului abandonatar nu produce ipso iure trecerea proprietății asupra creditorilor...*(Dumitrescu 1926 II: 526).

afretor *sm* [At: a. 1927/Pl: ~ i/E: fr **affrètement**] Persoană care închiriază o navă Si: *navlositor*.

(1) *Chiar și în cazul când proprietarul a afreat vasul și când exploatarea se face de un afretor, chiar și atunci proprietarul răspunde față de încărcători, furnizori și terțele persoane ce au fost lezate printr-o faptă a căpitanului.* (Ionescu și Preutescu 1933: 502) (2)...*navlosirile maritime pentru vapoare întregi aveau ca bază Contractul de navlosire pentru Dunăre din 1890...și tipul Bert contract... întocmit de comun acord cu afretorii* (Berceanu et al. 1987: 391).

andosator *sm* [At: a. 1983/Pl: ~ i/E: **andosa**+ -tor] Persoană care girează un act contabil sau un titlu de credit Si: *giratar*. *Andosarea facturii este notificată debitorului prin scrisoare recomandată cu aviz de primire, în care se arată că debitorul...nu se poate libera valabil decât în mâinile andosatorului (giratar)* (Popescu 1983: 339).

aporta² *vt* [At: a. 1929/Pzi: ~ tez/E: fr **apporter**] (Jur; cmr) A furniza o parte a capitalului pe care un asociat s-a obligat să-l aducă în cadrul unei societăți comerciale. (Semnalăm că *Dicționarul Limbii Române* mențio-

nează cuvântul-titlu *aporta* ca verb impersonal, specific domeniului vânătoriei, cu referire numai la câini, cu definiția „A aduce (prins cu dinții) vânatul împușcat sau un obiect aruncat.” *Fiecare tovarăș (socius) trebuie să aporțeze, adică să aducă ceea ce s-a obligat să pună în comun, și să garanteze ceea ce a adus* (Longinescu 1929: 307).

aporțare *sf* [At: a. 1983/Pl: ~tări/E: **aporta**²] (Jur) Furnizare a aportului pe care s-a obligat să-l aducă asociatul în cadrul unei societăți comerciale. (1) *Dacă nu sânt noi, la evaluarea lor se ține seama de valoarea reală de la momentul aporțării lor* (Popescu, 1983: 119); (2) *Un soț nu poate deveni asociat prin aporțarea de bunuri comune decât cu consimțământul celuilalt soț* (art. 1882 Cod.civ.rom 2009).

aporțator, ~oare *smf, a* [At: a. 1926/Pl: ~i, ~oare/E: **aporta**²+tor] (Jur) (Persoană) care furnizează o parte a capitalului într-o societate pe acțiuni. *Dacă o persoană face unei societăți un aport de imobile, fără să procedeze la transcrierea acestui aport..., asociatul aporțator trebuie considerat față de terți ca având conservat[ă] proprietatea acestor imobile* (Dumitrescu 1926 I: 267)

arădicata *sfa* [At: a. 1831/Pl: ~te/E: **arădica**] (îlvj; îvr; în legătură cu vânzarea și cumpărarea mărfurilor) **Cu** ~ În cantități mari Si: *angró. Cea dintâi* [stare-n.a] *va fi alcătuită din acei neguțători ce ar avea drept să neguțătorească cu arădicata și măruntul în țară și afară din țară* (Potra 1975: 350).

arimat, ~ă *a* [At: 27 mai 1907/Pl: ~ați, ~te/E: fr **arrimé**] (D. încărcătura aflată la bordul unei nave) Care este bine organizat astfel încât se asigură menținerea echilibrului navei. *Că se găsesc pe bord, în afară de proviziunile echipajului bine arimate (așezate), proviziuni și combustibil...pentru toți pelerinii* (Hamangiu 1926: 37).

arimeur *sm* [At: a. 1926/S și:arri~/Pl: ~i/E: fr **arrimeur-juré**] (Frm) Expert care la cererea căpitanului navei constată dacă mărfurile au fost încărcate corespunzător în cală. *Armatorul nu răspunde de consecințele păgubitoare care ar proveni din culpele, neglijențele, barateria sau orice fapte ale căpitanului, echipajului sau arimeurilor* (Dumitrescu 1926 II: 531).

asigurand *sm* [At: a. 1926/Pl: ~nzi/E: it **assicurante**] (It) Persoană care se asigură printr-un contract de asigurare Si: *asigurat*²(4). *E controversă dacă răspunsul veridic al asigurandului la chestionarul asiguratorului elimină posibilitatea de reticențe* (Dumitrescu 1926 II: 418).

asociant *sm* [At: a. 1926/Pl: ~nți/E: it **associante**] (Rar) Asociatul principal în cadrul unei asocieri în participație. *Faptul că asociatul își rezervează dreptul să intervie în deliberările asociantului...nu e de ajuns ca să excludă existența unei asociațiuni în participație* (Dumitrescu, 1926 I: 507).

așalandaj *sn* [At: a. 1926/Pl: ?/E: fr **achalandage**] (Frm) Vad comercial Si: *clientelă. Fondurile de comerț cuprinzând nu numai elemente materiale, dar încă și mai cu seamă clientela sau așalandajul..., nu sunt supuse la această regulă* (Dumitrescu 1926 I: 21).

augmentist *sn* [At: a. 1900/P: aug~/ Pl: ~iști/E: cf it **aumentista**] (Rar) Persoană care speculează creșterea titlurilor la bursă. *Este o condițiune care de regulă se întoarce mult în favoarea augmentiștilor pentru că vânzătoarele care a lucrat deschis... este obligat a cumpăra titlurile la epoca aleasă de cumpărător* (Rădoi 1900: 926).

avala *vt* [At: a. 1921/Pzi: ~lez/E: it **avallare**] A da un aval² pentru a garanta o cambie. *Dacă X avalează pe emitent sau pe acceptant, posesorul nu trebuie să dreseze niciun protest* (Fiñescu 1921: 390)

avalant *sm* [At: a. 1921/Pl: ~ nți/E: it **avallante**] (îvr) Persoană care garantează cu propria semnătură plata cambiei Si: *avalist. Un avalant poate fi avalizat* (Fiñescu 1921: 95).

avalare *sf* [At: a. 1921/Pl: ~ lări/E: **avala**] Garanție suplimentară a plății unei cambii Si: *aval*². *Numai prin faptul avalarii nu trebuie să se presupună un raport de drept preexistent... între avalant și avalizat* (Fiñescu 1921: 395).

avalat, **~ă**, *smf, a* [At: a. 1921/Pl: ~ați, ~e/E: it **avallato**] (îvr) (Persoană) care este garantată cu un aval² Si: *avalizat*. (1) *Avalantul ia asupra-și obligația avalatului* (Fiñescu 1921: 389); (2) *O asemenea liberare n-ar putea rezulta decât...din restituirea cambiei avalate* (Dumitrescu 1926 II: 134).

avalist *sm* [At: a. 1900/Pl: ~iști/E: **aval**²+ist] Persoană care dă un aval² Si: (îvr) *avalant, garant*. (1) *Este necesar... pentru cazul când un avalist ar fi declarat a garanta pentru toți giranții anteriori aceluși aval*. (Rădoi 1900: 1028); (2) *...în ce privește pe Spiru Panait, el singur iscălește aceste polițe ca garant, adică avalist*. (Curtea de Apel Galați, decizie din 27 sept. 1901, ap. Dumitrescu 1926 I: 630); (3) *Termenele de protest... vor fi suspendate în folosul oricărui militar... pentru toate efectele cari poartă semnătura vreunui militar, fie ca emitent, tras, acceptant, girant, avalist etc.* (art. 2 alin. 1 din Legea specială autorizând luarea de măsuri excepționale, M. Of. nr. 217 din 24 decembrie 1914, ap. Hamangiu 1919: 706); (4) *Garanatul este avalist*. (Turcu 1998: 110); (5) *Cel ce are o ipotecă asupra unor titluri de valoare negociabile are dreptul de a executa ipoteca împotriva giranților și avaliştilor* (art. 2464 alin.2 Cod.civ.rom. 2009).

avaliza *vt* [At: a. 1887/Pzi: ~izez/E: fr **avaliser**] A avala. (1) *Acei cari au girat, avalizat sau acceptat o cambie falsă sunt obligați față cu posesorul ca și când ar fi girat, avalizat sau acceptat o cambie adevărată*. (art.353 Cod.com. 1887); (2) *...pe un debitor cambial îl pot*

avaliza mai mulți **avalanți** (Fiñescu 1921: 385).

avalizat, ~ă [At: a. 1921/Pl: ~ați, ~e/E: **avaliza**] 1. *smf* Debitorul cambial garantat cu un aval² Si: (îvr) *avalat*. (1) ...*avalantul va avea...o acțiune în regres în contra avalizatului*. (Fiñescu 1921: 397); (2) *Cambia poate purta mai multe avaluri, date pentru același avalizat sau pentru avalizați diferiți*. (Turcu 1998 II: 110); 2. *a* Care este garantat cu un aval² Si: (îvr) *avalat....Situafțiunea avalantului fiind la fel cu aceea a girantului avalizat* (Fiñescu 1921: 397).

bancabil, ~ă a [At: a. 1936/Pl: ~i, ~e/E: it **bancabile**] (D. o cambie) Care poate fi scontat la o bancă. *Se cere aval la...cambiile bancabile căci băncile nu primesc la scont decât cambii purtând 2 sau 3 semnături, fie de giranți, fie de avalisți* (Cristoforeanu 1936 I: 366).

barter *sn* [At: a. 1997/P: ~tăr/Pl: ~e/E: eg **barter**] Operațiune în cadrul căreia părțile convin printr-un contract să schimbe între ele mărfuri sau servicii de valori echivalente Si: *troc. Prețurile ambelor partide de mărfuri sunt stabilite prin acordul de barter încheiat* (Rădescu 1997: 126).

bomerie *sf* [At: a. 1918/Pl: ~ii/E: fr **bomerie**] Dobândă la banii împumutați de către un creditor care își asumă toate riscurile pentru mărfurile aflate în cala unui vapor. *Regulele despre bomerie, cum și despre punerea în gaj a mărfurilor primite spre păstrare în magaziiile de mărfuri se prevăd în codul comercial* (Cod.civ.rus. 1918: 398).

cambială *sf* [At: a. 1887/Pl: ~le/E: it **cambiale**] (Îtr) Cambie. (1) *Pot fi revendicate rimesele în cambiale sau în alte titluri de credit neplătite*. (art. 812 Cod.com. 1887); (2) *Cât despre cea de-a doua chestiune în privința cambialelor, este de observat că ea este mai mult de fapt decât de drept* (Rădoi 1900: 1096).

cambialmente *av* [At: 1 mai 1934/E: **cambial**+mente] În conformitate cu normele care reglementează cambia Si: (îvr) *cambiaricește, cambiarmente*. (1) *Orice persoană se poate obliga cambialmente prin mandatar*. (Lege asupra cambiei și biletului la ordin, în Mon. Of. Nr.100 din 1 mai 1934); (2) *...după ce va fi executat cambialmente, are dreptul să se întoarcă în contra fostului creditor* (Cristoforeanu 1936 I: 83).

cambiar, ~ă a [At: a. 1900/Pl: ~i, ~e/E: it **cambiario**] Care aparține cambiei. *Avalul constituie o obligațiune cambiară de sine stătătoare* (Rădoi 1900: 1037).

cambiaricește *av* [At: 1921/E: **cambiar**+icește] (Îvr) *Cambiarmente... trasul nu e obligat cambiaricește* (Fiñescu 1921: 10).

cambiarmente *av* [At: 1900/E: it **cambiarimente**] În conformitate cu normele privitoare la cambie Si: *cambialmente*, (îvr) *cambiaricește*. *Cei puși sub consiliu judiciar nu se pot obliga cambiarmente fără asistența unui consiliu judiciar numit de tribunal* (Rădoi 1900: 1081).

coacceptant *a* [At: a. 1926/P:co-a~/Pl: ~nți/E: it **coaccettante**] Una din persoanele care acceptă împreună o cambie. **Coacceptantul** care a plătit și retras cambia nu are acțiune cambială de regres contra **coacceptanților**... (Dumitrescu 1926 I: 618).

coavalant *sm* [At: a. 1921/P:co-a~/Pl: ~nți/E: it **coavallante**] Una din persoanele care garantează împreună plata cambiei. (1) *Avalantul unui avalant nu se consideră ca un coavalant.* (Fințescu. 1921:385.) (2) *Nu există acțiune cambială între mai mulți coavalanți ai aceluiași obligat cambial.*(Dumitrescu 1926 I: 627).

comercialist *sm* [At: a. 1921/Pl: ~iști/E: it **commercialista**] Specialist în domeniul dreptului comercial. (1) *Acestea sunt motivele împotrivirii marelui comercialist italian* (Fințescu 1921: 181); (2) *O foarte originală teorie... îmbrățișată azi de mulți comercialiști este teoria denumită a pedenei* (Cristoforeanu 1936 I: 74).

comercialitate *sf* [At: a. 1886/Pl: ~tăți/E: it **commercialità**; fr **commercialité**] Însușire de a avea caracter comercial. (1) *Toate actele făcute de o femeie comerciantă... se bucură de presumpțiunea de comercialitate* (Alexandresco 1886: 106); (2) **Comercialitatea** farmaciștilor... (Alexandresco 1900: 328); (3) **Comercialitatea** influențează asupra mandatului ca și asupra oricărui alt contract (Rădoi 1900: 1097); (4) *Rațiunea instituirii prezumției de comercialitate... nu este presupunerea că acele „contracte și obligațiuni” se integrează în mod obiectiv în activitatea comercială a autorului, ci în presupunerea că ele sunt acesorii exercitării acelei activități* (Turcu 1998 I: 153).

comercializabil, ~ă *a* [At: 11 noiembrie 1936/Pl: ~i, ~e/E: fr **commercialisable**] Care poate fi comercializat. *Este interzisă cultivarea și utilizarea de orice plante pentru a se extrage sucuri naturale comercializabile ca substanțe îndulcitoare* (Art. 3 Decret-lege nr. 2541/1936 pentru administrarea zaharinei și a substanțelor îndulcitoare, Mon. Of. nr. 263 din 11 noiembrie 1936, ap. Hamangiu 1937: 612).

comercialmente *av* [At: 1900/E: it **commercialmente**, fr **commercialement**] Din punct de vedere comercial. (1)...*patronul este obligat comercialmente.* (Rădoi 1900: 1105); (2)...*prin navigațiune comercială ordinară trebuie să se înțeleagă o navigațiune care... este comercialmente și ușor practicabilă.* (Hamangiu 1927: 962); (3) *Ministerul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor a convenit cu Societatea Internațional Telephone and Telegraph Corporation ca aceasta să dezvolte și să înființeze în România...un serviciu prin fir... sau alte căi de comunicație telefonică în care aceasta este comercialmente posibil* (Hamangiu 1931: 538).

concordat, ~ă *a* [At: a. 1900/Pl: ~ați, ~e/E: **concordat**¹] (Iuz) Care a fost stabilit printr-un concordat preventiv. *Creditorul care nu și-a*

primit cota concordatată n-are dreptul de a cere redeschiderea falimentului, ci numai rezilierea concordatului în interesul său propriu (Ionescu și Preutescu 1933: 722).

concurșual, ~ă a [At: a. 1983/Pl: ~i, ~e/E: it **concurșuale**] Privitor la participarea într-un litigiu a mai multe persoane care beneficiază de drepturi concurente. (1) *Executarea debitorului comerciant în cazul unei încetări de plăți se face printr-o executare concurșuală* (Popescu 1983: 60).

congiratar sm [At: a. 1921/Pl: ~i/E: it **congiratario**] Unul dintre giratarii aceleeași cambii... *giratarul nu dobândește creanța cambială în întregime, ci reintră în locul girantelui, devenind astfel congiratar...cu cei ce nu au girat* (Fințescu 1921: 242).

contracambie sf [At: a. 1887/S și: contra-cam~/Pl: ~ii/E: **contra**¹+cambie] Cambie la vedere emisă de posesorul unei cambii neplătite la scadență și trasă asupra unuia dintre giranții anteriori Si: *contrapoliță*. (1) *Posesorul cambiei neplătită poate să încaseze suma arătată într-însa...printr-o contra-cambie...*(art. 335 Cod.com.1887); (2) *Avantajul acestei contra-cambii constă în faptul că cel interesat evită urmărirea unui girant recalcitrant...*(Popescu 1983: 326).

contrapoliță sf [At: a. 1840/S și: contra-po~/Pl: ~țe/E: **contra**¹+**poliță**] (Iuz) Contracambie. **Contra-poliță** este o poliță nuaă, prin care înfățișetorul își ia înapoi de la trăgător sau de la unul din giranți suma ce se cuprinde în polița cea protestată...(art. 171 Cod.com. 1840, ap. Bujoreanu 1873: 261).

contrastalie sf [At: a. 1922/Pl: ~ii/E: it **contrastallia**] Penalitate corespunzătoare numărului de zile-întârziere la care este supus navlositorul față de armator pentru încălcarea dipozițiilor contractuale privitoare la timpul de încărcare sau descărcare a navei Si: *suprastalie*. (1)...*căpitanul... a intentat acțiunea...pentru plata de despăgubiri cauzate prin contrastalii și cheltuieli de încărcări*. (Dumitrescu 1926 II: 546) (2) *Când din examinarea clauzei contractului referitoare la contrastalii rezultă că părțile n-au fixat decât suma ce încărcătorul urma să plătească peste cele 20 zile stalii, iar nu și numărul contrastaliilor...* (Ionescu și Preutescu 1933: 516).

curentist, ~ă [At: a. 1907/V: **co**:~/Pl: ~iști, ~e/E: it **correntista**] 1 smf Titular al unui contract de cont curent. (1) *Încrederea reciprocă a curentiștilor fiind baza contractului de cont curent, el încetează de drept, în lipsă de stipulație contrară..., prin retragerea unei părți*. (Dumitrescu 1926 II: 231) (2) *Contractul de cont curent este acela prin care părțile, denumite curentiști, se obligă să înscrie într-un cont creanțele decurgând din remiteri reciproce*. (art. 2171 alin.1 Cod.civ.rom. 2009); 2. a Care se referă la titularul unui contract de cont curent. *Caracterul*

esențial al contului curent este posibilitatea pentru părțile **corentiste** de a-și face în chip reciproc remiteri prin care se transmite deplina proprietate (Dumitrescu 1926 II: 215).

credală *af* [At: 10 noiembrie 1938/Pl: ~e/E: nct] (Îs) *Masă~* Totalitate a creditorilor unui comerciant falit ale căror creanțe au fost verificate și confirmate de judecătorul sindic. *Sunt lipsite de efect față de masa credală actele și înstrăinările cu titlu gratuit* (art. 755 Cod. com.²1938).

factoring *sn* [At: a. 1983/Pl: ~uri/E: eg **factoring**] Contract comercial prin care o persoană cedează creanțele pe care le are împotriva clienților săi unei alte persoane care, la rândul său, se obligă să încaseze creanțele respective. **Factoringul** este un instrument de finanțare pe termen scurt (Popescu 1983: 346).

franciză *sf* [At: a. 2002/S și:~**chisă**/Pl: ~ze/E: eg **franchise**] **1** Contract de francizing. **2** Obiectul contractului de francizing. *În contractul de francizing... se face și o descriere completă a programului de prestare a franchisei* (art. 1172 Cod.civ.md. 2002).

francizer *sm* [At: a. 2002/S și:~**chiser**/Pl: ~i/E: eg **franchiser**] Parte a unui contract de franciză care concesionează altei firme pe o durată determinată o marcă de fabrică sau de serviciu împreună cu toată asistența tehnică și toate cunoștințele necesare pentru exploatare. **Franchiserul** să pună la dispoziția franciseeului o totalitate de bunuri incorporale...precum și alte date sau cunoștințe utile promovării vânzărilor (art. 1173 Cod.civ.md. 2002).

francizing *sn* [At: a. 2002/S și: **franchising**/Pl: ~uri/E: eg **franchising**] Contract comercial prin care o firmă acordă alteia, în schimbul unei redevențe, licența de distribuire sub marca sa a unor bunuri sau servicii Si: *franciză (1) La încheierea contractului, părțile au obligația de a se informa în mod deschis și complet despre circumstanțele care vizează franchisingul* (art. 1175 Cod.civ.md. 2002).

fanciziu *sm* [At: a. 2002/S și: ~chiseeu/Pl: ~ii/E: eg **franchisee**] Parte într-un contract de franciză care în schimbul plății unei redevențe obține dreptul de a comercializa sub marca francizerului diverse mărfuri sau servicii. *Franchiseeul este obligat să plătească o sumă de bani a cărei mărime se calculează...ca o fracțiune din volumul de vânzări...* (art. 1174 Cod.civ.md. 2002).

girabil, ~ă *a* [At: a. 1900/Pl: ~i, ~e/E: it **girabile**] Care poate fi garantat printr-un gir¹. *Scontul are, naturalmente, de obiect efecte de comerț girabile nesosite încă la scadență.* (Rădoi 1900: 924).

girabilitate *sf* [At: a. 1900/E: it **girabilită**] Însoșire a unui titlu de credit de a putea fi girat. *Trecerea în cambie a clauzei la ordin nu are ca*

efect girabilitatea titlului. (Fințescu 1921: 70).

goodwill *sn* [At: 6 iunie 1991/P: gud-uil/S și: *good-will*/E: eg **goodwill**] (Agm) Element al fondului de comerț reprezentând diferența între activul bilanțului unei întreprinderi și suma capitalului său material și imaterial calculată la valoarea de piață... *drepturi de proprietate industrială și intelectuală cum sânt:...know-how, good-will, precum și alte drepturi similare.* (art. 1 pct.1 lit. d Legea nr. 38/1991, Mon. Of. nr. 125 din 6 iunie 1991).

hardship *sni* [At: a. 1983/P: hard-șip/E: eg **hardship**] (Îs) *Clauză de ~.* Dispoziție contractuală ce permite uneia dintre părți să renegocieze contractul când a survenit un eveniment imposibil de prevăzut inițial și care a produs un dezechilibru grav în privința prestațiilor...*clauza de hardship se referă...la orice modificări grave care ar putea afecta echilibrul contractului original.* (Popescu 1983: 193).

indosant *sm* [At: a. 1926/Pl: ~nți/E: ger **Indossant**] (Gmsr) Girant.¹ *...excepție dedusă din raportul juridic fundamental dintre beneficiarul indosant și debitorul cambial.* (Ionescu și Preutescu 1933: 256).

indosator *sm* [At: a. 1926/Pl: ~i/E: ger **Indossator**] (Gmsr) Andosant al unei polițe. **Indosatorul** «pentru încasare»...*este expus din partea debitorului cambial la toate excepțiunile pe care acesta le putea opune aceluia indosant pentru mandat.* (Ionescu și Preutescu 1933: 255).

intercambiu *sn* [At: 23 nov. 1936/E: sp **intercambio**] (Nob) Schimb reciproc de mărfuri, servicii sau alte valori între diferite persoane sau entități. *Ambele țări contractante nu vor schimba regimul actual... în ce privește vapoarele lor de comerț în seveciul liniilor obișnuite și a[l] plăților creditelor ale intercambiului lor prezent și vitor.* (Acord comercial provizoriu cu Brazilia, Mon. Of. Nr. 273 din 23 noembrie 1936, ap. Hamangiu 1937: 847).

leaseback *sn* [At: a. 1983/P: liz-bec/Pl: ~uri/E: eg **leaseback**] (Agm) Varietate a contractului de leasing prin care un bun este vândut și închiriat imediat vânzătorului, cu opțiune pentru vânzător de a răscumpăra bunul la încheierea contractului de locațiune. **Leasebackul** *se utilizează mai cu seamă în ceea ce privește imobilele...* (Popescu 1983: 266).

leasing *sn* [At: a. 1983/P: li-zing/Pl: ~uri/E: eg **leasing**] (Agm) Operațiune juridică prin care o societate specializată în acest scop închiriază unei alte persoane un bun, contra unei redevențe, cu opțiunea ca la sfârșitul contractului utilizatorul să cumpere bunul. (1) *Caracterul irevocabil al contractului de leasing se impune din considerente de ordin... fiscal (durata contractului este fixată în funcție de durata de amortizare fiscală prevăzută de autoritățile competente, ceea ce dă leasingului caracterul de finanțare pe termen lung.)* (Popescu 1983:

260); (2)...**leasingul** nu se confundă cu locațiunea cu promisiune unilaterală de cumpărare asumată de locatar...(Turcu 1997 I: 61).

moratoriat, ~ă a [At: a. 1926/Pl: ~ați, ~e/E: fr **moratorié**] (D. o plată datorată de un comerciant) Care a fost amânat...*banca, în lipsă de încasare a unui efect moratoriat, n-are contra clientului...nicio creanță pe care să o poată opune în compensațiune.* (Dumitrescu 1926 I: 35).

moratorist sm [At: a. 1926/Pl: ~ați/E: lat **morator, -oris**] Persoană care solicită acordarea unui moratoriu... *solicitarea celui de-al doilea moratoriu trebuie făcută mai înainte de expirarea primului moratoriu-moratoristul având în grijă a cere aceasta din vreme.* (Ionescu și Preutescu 1933: 682).

mortgages sn [At: 13 mart. 1937/Pl: ~uri/E: eg **mortgage**] (Agm) Garanție care dă dreptul creditorului de a culege fructele bunului indisponibilizat, fără ca valoarea lor să fie scăzută din cuantumul datoriei. *Ipotecile, mortgages-urile, gajurile asupra vaselor...vor fi considerate ca valabile și respectate în toate celelalte țări contractante.* (Art. 1 Convențiune internațională pentru unificarea anumitor reguli referitoare la privilegiile și ipotecile maritime, Mon. Of. nr. 60 din 13 martie 1937, ap. Hamangiu 1938: 369).

navlosit, ~ă a [At: a. 1915/Pl: ~iți, ~e/E: **navlosi**] (D. o navă) Care a fost închiriat pentru transportul mărfurilor Si: *afretat.* (1)...*formalitate în ce privește un vas navlosit.* (Ionescu și Preutescu 1933: 523); (2) *Vasele navlosite de către state... nu pot face obiectul niciunui sechestr.* (Art. 1, Protocol supliment la Convențiunea internațională pentru unificarea anumitor reguli referitoare la imunitatea vaselor de stat, Mon. Of. nr. 60 din 13 martie 1937, ap. Hamangiu. 1938: 377).

navlositor sm [At: a. 1907/V: (înv) năv~/Pl: ~i/E: **navlosi+tor**] Persoană care închiriază o navă (1) pentru transportul unor mărfuri Si: *afretor.* (1).. *în caz când Dunărea nu va fi liberă până la acea dată, navlositorul va avea dreptul la 10 zile libere de stalii de la deschiderea navigală.* (Ionescu și Preutescu 1933: 521); (2)...*obligațiunea rezultând dintr-o cambie semnată de căpitanul unui vas, fără arătarea că lucrează în numele năvlositorului, privește pe proprietarul vasului.* (Ibidem: 501).

nolegiu sn [At: a. 1897/Pl: ~ii/E: it **noléggio**] (Itr) Contract de închiriere a unei nave Si: *navlosire...contractul de nolegiu este încheiat în Anglia, iar execuțiunea sa a avut loc în România.* (Dumitrescu 1926 II: 628).

noligient sm [At: a. 1926/Pl: ~nți/E: it **noleggiante**] (Itr) Navlositor... *contract cu legământ juridic între noligient și posesorul ei.* (Dumitrescu. 1926, II:626.)

nominativitate sf [At: 10 noiembrie 1938/E: it **nominatività**] Condiție cerută unor titluri de credit sau acțiuni (11) ca, pentru vala-

bilitate, să se înregistreze într-o evidență specială numele proprietarului. *Rațiunea neprimirii acestor dispozițiuni trebuie căutată în pericolul pe care l-ar fi prezentat **nominativitatea** acțiunilor pentru acționari.* (Mon. Of. nr. 262 din 10 noiembrie 1938, ap. Hamangiu 1939: 2377).

obligaționist *sm* [At: a. 1926/Pl: ~iști/E: it **obbligazionista**] Posesor de obligații sau de titluri de credit. *Art. 1771 e înscris nu numai în favoarea **obligaționiștilor**, dar și în favoarea asociațiilor.* (Dumitrescu 1926 I: 406).

preponent *sm* [At: a. 1900/Pl: ~nți/E: it **preponente**] (Îvr) Parte a contractului de agenție în numele și pe seama căreia agentul negociază sau încheie contracte Si: *comitent...prepusul, fie numit astfel, fie numit reprezentant, este totdeauna un agent salariat al cărui întreg timp și muncă aparțin **preponentului**.* (Rădoi 1900: 1102).

protestat, ~ă *a* [At: a. 1840/Pl: ~ați, ~e/E: fr **protesté**] (Jur; c.i. polițe, cambii, cecuri etc.) Care nu a fost acceptat la plată. (1) *O poliță **protestată** poate să se plătească de oricare mijlocitor.* (art. 153 Cond.com. 1840 ap. Bujoreanu 1873: 260); (2) *Contra-cambia va fi însoțită de cambia **protestată**.* (art. 336 Cod.com 1887 ap. Hamangiu 1926 bis: 478).

recomandatar *sm* [At: a. 1926/Pl: ~i/E: it **recommandatario**] (Itr) Reprezentant al armatorului. *Agentul maritim nu se deosebește de **recomandatar** decât în aceasta că **recomandatarul** poate și vrea să reprezinte în același timp pe mai mulți armatori sau proprietari de vase.* (Dumitrescu 1926 II: 277).

recomanditar *sm* [At: a. 1983/Pl: ~i/E: fr **recommanditaire**] Persoană pe care trăgătorul sau andosatorul dintr-o cambie o desemnează să plătească în cazul în care trasul refuză plata.... *cel «indicat la nevoie», numit și **recomanditar**, este desemnat de către trăgător, de către girant sau de către avalist.* (Popescu 1983: 326).

reportant *sm* [At: a. 1926/Pl: ~nți/E: it **riportante**] (Rar) Reportator. **Reportantul** *care a vândut titlurile neplătite la scadență de către reportat nu poate să ceară de la acesta... despăgubirea daunelor suferite.* (Dumitrescu 1926 III: 455).

reportat² *sm* [At: a. 1926/Pl: ~ați/E: it **riportato**] Persoană care răscumpără de la reportator titluri de credit sau valori mobiliare care circulă în comerț. (*Dicționarul Limbii Române* reține numai omonimul **reportat**, ~ă, adjectiv, cu etimologia **reporta**, cu definiția: „(D. sume, cifre) trecut din josul unei coloane în fruntea coloanei următoare, pentru a fi adunată la aceasta.”) (1) *La contractul de report reportantul nu poate să considere responsabil pe **reportat** de consecințele neîndeplinirii.* (Dumitrescu 1926 I: 248); (2) **Reportatul** *trebuie să pună la dispoziția*

reportatorului fondurile necesare, cu cel puțin 3 zile înainte de scadența termenului de opțiune. (art. 1774 al. 2 Cod.civ.rom. 2009).

reportator *sm* [At: a. 1926/Pl: ~i/E: it **riportatore**] Persoană care efectuează reportul¹ la bursă Si: (rar) *reportant*. (1) *Contractul de report e contract «sui generis» consistând dintr-o dublă strămutare în sens opus de bani și de titluri circulând în comerț între un cumpărător pe bani gata și revânzător cu termen (**reportator**) de o parte și un cumpărător.* (Dumitrescu 1926 I: 248); (2) *Părțile contractului sunt reportatul și **reportatorul**.* (Turcu 1998 I: 109); (3) *Contractul de report este acela prin care **reportatorul** cumpără cu plata imediată titluri de credit și valori mobiliare circulând în comerț și se obligă, în același timp, să revândă reportatului titluri sau valori mobiliare de aceeași specie, la o anumită scadență, în schimbul unei sume determinate.* (art. 1772 alin. 1 Cod.civ.rom. 2009).

stochist *sm* [At: a. 1937/Pl: ~iști/E: fr **stockiste**] **1** Intermediar comercial care posedă în depozit stocul disponibil al unui fabricant. **2** (Spc) Depozitar al unei firme de automobile care deține în stoc piese detașate fabricate pentru firma de automobile...*îmi veți încredința cu titlu de depozit, ca **stochist** depozitar...un stoc de pneumatice automobile.* (Rătescu et al. 1937: 501).

suprastalie *sf* [At: a. 1897/Pl: ~ii/E: it **soprastallia**] Contrastalie. (1) *Suprastaliile fiind cheltuieli accesorii ale navlului, urmează că ele privesc pe destinatar.* (Ionescu și Preutescu. 1933:522.) (2) *Prin **suprastalii**...se înțelege zilele care trec peste timpul necesar pentru descărcarea vasului.* (Alexandresco 1915: 436).

svincol *s* [At: a. 1926/Pl: ?/E: it **svincolo**] (Itr) Eliminarea a unui impediment ce indisponibiliza un anumit bun prin plata tuturor sumelor datorate celui care deține acel bun. **Svincolul**...*e un act formal care face să treacă marfa de la disponibilitatea expeditorului la aceea a destinatarului.* (Dumitrescu. 1926, II:364.)

svincola *vt* [At: a. 1926/Pzi: ~colez/E: it **svincolare**] (Itr) A elibera un bun indisponibilizat după plata taxelor vamale, de depozitare, transport etc. *Când calitatea de expeditor și de destinatar se confundă în aceeași persoană, nu i se poate refuza exercitarea acțiunilor derivând din contractul de transport, pe motiv că n-a **svincolat** expediția.* (Dumitrescu 1926 II: 365).

svincolare *sf* [At: a. 1926/Pl: ~lări/E: **svincola**] (Nob) Plată a taxelor și cheltuielilor datorate pentru eliberarea bunurilor aflate în custodia căraușului, depozitarului, organelor vamale etc. *Destinatarul, deși n-a făcut **svincolarea** mărfii, poate să recurgă contra căraușului, dacă prezintă recipisă de expediere.* (Dumitrescu 1926 II: 364).

traent *sm* [At: a. 1900/Pl: ~nți/E: it **tràente**] (Itr) Persoană care trage o cambie asupra altuia. *Prescripțiunea cambiară curge în favoarea giranților și a traentului contra posesorului.* (Rădoi 1900: 1086).

warantare *sf* [At: a. 1881/Pl: ~tări/E: **warrant**+are] Operațiune de eliberare a unui warrant. (1) *Afară de aceasta, se vor mai reține avansurile obținute prin warrantarea cerealelor.* (Hamangiu 1909: 582); (2) *Fără asemenea certificate, nici polițele de încarcare nu vor beneficia de legea warrantării.* (Hamangiu 1933: 776).

warrantat, ~ă *a* [At: 28 iul. 1881/Pl: ~ați, ~e/E: fr **warranté**] Care este garantat cu un warrant. *În privința datoriei warrantate, vezi art. 9 și 10 din legea citată.* (Alexandresco, D. 1911: 288).

Concluzii

1. Lucrările de doctrină juridică și legislație sunt un material lexicografic extrem de util în realizarea oricărui dicționar general al limbii române. Dacă doctrina juridică poate fi o sursă interesantă în identificarea în special a unor termeni de specialitate, legislația, prin sfera sa atotcuprinzătoare și prin caracterul său oficial-inclusiv în privința limbii-constituie un viguros și valoros izvor pentru identificarea unor cuvinte care aparțin celor mai diverse domenii ale științelor și artelor. În această lucrare am prezentat 80 de cuvinte din domeniul dreptului comercial și financiar selectate din peste 5000 de fișe care conțin tot atâtea cuvinte excerptate din circa 150 de volume necunoscute lingviștilor și, în consecință, neincluse în *Dicționarul Limbii Române*. Iată de ce credem că domeniul științelor juridice (doctrină și legislație) ar trebui să aibă o pondere mult mai consistentă în cadrul izvoarelor *Dicționarului Limbii Române*.

2. Având în vedere că dialectul dacoromân care include, indiscutabil, și subdialectul moldovean, se vorbește pe un teritoriu care depășește frontierele politice ale României actuale, incluzând Republica Moldova, precum și nordul Bucovinei și sudul Basarabiei din Ucraina (Sala. 2012: 159.), credem, de asemenea, că următoarea ediție a *Dicționarului Limbii Române* ar trebui să valorifice în mult mai mare măsură cărțile românești publicate în estul României. Prezența în această lucrare a celor 4 cuvinte având ca sursă Codul civil al Republicii Moldova din anul 2012 se vrea a fi un exemplu și un îndemn în acest sens.

Bibliografie

1. Cărți

- Alexandrescu, Dimitrie. 1886. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, tomul întâi, partea a II-a. Iassy: Tipografia Lucrătorilor Români Asociați.
- Alexandrescu, Dimitrie. 1900. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, tomul al șaselea. Iași: Tipografia Națională.
- Alexandrescu, Dimitrie. 1911. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, tomul X. București: Atelierele Grafice Socec & Co.
- Alexandrescu, Dimitrie. 1915. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, tomul XI. București: Atelierele Grafice Socec & Co.
- Berceanu, Barbu B., Dvoracek, Maria, Firoiu, Dumitru et al. 1987. *Istoria dreptului românesc, vol. II, partea a doua*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Bujoreanu, Ioan. 1873. *Colecțiune de legiurile României vechi și noi câte s-au promulgat până la finele anului 1870*. București: Noua Tipografie a Laboratorilor Români.
- Cristoforeanu, I. 1936. *Tratat de drept cambial, vol. I. și II*. București: Editura Curierul Judiciar.
- Dumitrescu, M. A. 1926. *Codul de comerț adnotat cu jurisprudența până la zi a Curții de Casație, a curților de apel și a tribunalelor române împreună cu jurisprudența italiană, franceză, belgiană, austriacă, vol. I, II, III*. București: Editura Cugetarea.
- Fițescu, I. 1921. *Cambia după legile în vigoare în Vechiul Regat, Bucovina și Transilvania, vol. I*. București: Editura Librăriei Socec & Co.
- Hamangiu, C. 1926. *Codul civil adnotat, vol. IV*. București: Editura Librăriei „Universala” Alcalay & Co.
- Hamangiu, C. 1907-1939. *Codul general al României, vol. I, II, III, IV, VIII, IX-X, XI-XII, XVIII, XX, XXIV, XXV, XXVI*. București: Editura Librăriei „Universala” Alcalay & Co și Imprimeria Centrală.
- Ionescu, Stelian și Preutescu, Laurențiu. 1933. *Codul comercial adnotat cu jurisprudența română la zi...* București: Imprimeria Națională.
- Longinescu, S. G. 1929. *Elemente de drept roman, vol. II*. București: Tipografia Soc. Anonime „Curierul Judiciar”.
- Popescu, Tudor, R. 1983. *Dreptul comerțului internațional*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Potra, George. 1975. *Documente privitoare la istoria orașului București (1821-1848)*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Rădescu, Dumitru. 1997. *Dicționar de drept privat*. București: Editura Mondan '94.
- Rădoi, Ioan. 1900. *Călăuza cetățianului în materie judiciară. Manual teoretico-practic*. București: Editura Librăriei Leon Alcalay.
- Rădescu, Const. G., Ionescu-Dolj, I., Periețeanu, I. Gr. et al. 1937. *Codul penal Carol al II-lea adnotat, vol. III*. București: Editura Librăriei Socec.
- Sala, Marius. 2012. *De la latină la română*. București: Editura Pro Universitaria.

Turcu, Ion. 1998. *Teoria și practica dreptului comercial român, vol. I, II*. București: Editura Lumina Lex.

2. Acte normative

****Codul civil al Republicii Moldova*, Monitorul oficial al Republicii Moldova nr. 82-86/661 din 22 iunie 2012.

****Codul civil român* (Legea nr. 287/2009), București: Editura C.H. Beck.

****Codul civil rusesc*. 1918. Tradus de Ioan Nădejde. București: Institutul de Arte Grafice Carol Göbl.

****Codul comercial român*. 1887, ap. Hamangiu. 1907, vol. I, pp. 571-744.

****Codul comercial Carol al II-lea*. 1938. Mon. Of. Nr. 262 din 10 noiembrie 1938, ap. Hamangiu. 1939, vol. XXV, pp. 2186-2332.

****Condica de comerțiu*. 1840, ap. Bujoreanu. 1873, pp. 251-294.

****Monitorul Oficial al României*.